

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 30 juni 2008

Mål nr

Ö 4955-07

KLAGANDE

MGF

MOTPART

EO

Ombud: Advokat LEJ

SAKEN

Särskild handräckning

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten för Västra Sveriges beslut den 10 december 2007 i mål ÖÄ 4086-07

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen fastställer hovrättens beslut.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

MGF har yrkat att Högsta domstolen med ändring av hovrättens beslut bifaller hennes ansökan om särskild handräckning.

EO har bestritt ändring.

SKÄL

I lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning finns bestämmelser om s.k. summarisk process. I 3 § regleras ansökan om vanlig handräckning och i 4 § ansökan om särskild handräckning. Ansökan om vanlig handräckning kan bl.a. avse åläggande för svaranden att fullgöra något annat än betalning om tidpunkten för fullgörelse inträtt, medan en ansökan om särskild handräckning kan avse rättelse inte endast när sökandens besittning egenmäktigt har rubbats utan också när utövningen av sökandens rätt till viss egendom olovligen hindras på annat sätt.

I förevarande fall är det ostridigt att EO inte egenmäktigt rubbat MGFs besittning till hunden X. Grunden för MGFs yrkande är i stället att EO fått X som lån, att lånetiden löpt ut men att X inte återlämnats trots begäran härom.

Med den grund som MGF åberopat har hon haft möjlighet att välja mellan att ansöka om vanlig handräckning och särskild handräckning för att återfå

hunden. De olika handräckningsformerna skiljer sig bl.a. åt på det sättet att någon prövning i sak inte skall göras hos Kronofogdemyndigheten om svaranden bestrider en ansökan om vanlig handräckning. Om sökanden begär det kan han i stället få målet överlämnat till tingsrätt för prövning i den för tvistemål stadgade ordningen. Är det fråga om en ansökan om särskild handräckning skall däremot Kronofogdemyndigheten pröva frågan i sak även om svaranden bestrider. Kronofogdemyndighetens beslut kan därefter överklagas till tingsrätt som prövar målet med tillämpning av ärendelagen.

Bakgrunden till de olika handläggningsordningarna är att det ansetts finnas behov av två olika former av handräckning som skall svara mot två olika behov. Den ena formen (särskild handräckning) skall tillgodose kravet på att rubbad besittning skall kunna återställas snabbt och utan att det bakomliggande rättsförhållandet behöver utredas. Den andra (vanlig handräckning) skall – på samma sätt som ett vanligt betalningsföreläggande – kunna leda till ett verkställbart avgörande, som kan vinna rättskraft. I de fall då bägge processformerna är möjliga kan sökanden välja utifrån sina behov och sin bedömning av bevisläget (prop. 1989/90:85 s. 36 f.).

När det gäller bevisfrågorna anfördes i förarbetena bl.a. att särskild handräckning låg nära till hands om sökanden lätt kunde påvisa en olovlig besittningsrubbing medan det om sökanden hade svårt att visa detta i ett skriftligt förfarande kanske kunde vara mer ändamålsenligt att ansöka om

vanlig handräckning för att, om svaranden bestred ansökan, utföra sin talan i en domstolsprocess med de bättre möjligheter till bevisföring som en sådan erbjuder (a. prop. s. 102).

Detta innebär att frågan om beviskravet i mål om särskild handräckning måste bedömas med beaktande av de särskilda reglerna om förfarandet. Härvid gäller att sökanden efter det att svaranden bestritt ansökan endast kan inkomma med ytterligare en skrift varefter Kronofogdemyndigheten inte får förordna om ytterligare skriftväxling. Någon muntlig förhandling kommer inte ifråga men en berättelse som någon lämnat skriftligen med anledning av handräckningsmålet får åberopas som bevis (38 och 40 §§ lagen om betalningsföreläggande och handräckning).

Förfarandet vid särskild handräckning kan sägas vara särskilt anpassat till fall där ansökan grundar sig på ett påstående om en olovlig besittningsrubbing. Någon prövning av det bakomliggande rättsförhållandet skall i de fallen inte ske utan prövningen avser endast besittningsrubbingen som sådan. I de fall då en ansökan, som i det nu aktuella målet, inte grundar sig på en olovlig besittningsrubbing utan på att sökandens rätt till viss egendom olovligen hindras genom att egendomen inte återställs, är det däremot en förutsättning för bifall till ansökan att sökanden styrkt sin rätt till egendomen (39 § lagen om betalningsföreläggande och handräckning). Inom ramen för den prövning som skall göras i mål om särskild handräckning lär detta, i vart fall i allmänhet, inte kunna

anses vara fallet om svaranden framfört en grund för sitt bestridande som, även efter det att sökanden beretts tillfälle att bemöta den, framstår som ett motfaktum eller en sakinvändning av relevant slag och inte heller i övrigt är sådan att den kan lämnas utan avseende (jfr a. prop. s. 129).

Som stöd för sin rätt till hunden X har MGF åberopat det avtal mellan sig och EO i enlighet med vilket hunden överlämnats till EO samt gjort gällande att det av avtalet framgår att hon endast lånat ut X till EO. EO har däremot gjort gällande att avtalet avsett överlåtelse av hunden. Som avtalet är formulerat kan det inte anses ge ett sådant entydigt stöd för att det är fråga om ett låneavtal att EOs invändning kan lämnas utan avseende. MGF kan med hänsyn härtill inte anses ha styrkt sin rätt till hunden X i den mening som avses i 39 § lagen om betalningsföreläggande och handräckning. Hovrättens beslut skall därför fastställas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Dag Victor, Ann-Christine Lindeblad, Ella Nyström, Kerstin Calissendorff (referent) och Lena Moore
Föredragande revisionssekreterare: Jonas Härkönen